

Engels ‘gordijn van vuur’ op zee in 1940?

Andries Verspeeten geeft een duidelijk en nog steeds actueel antwoord op de vraag van Guy Beyaert in GT 2020/6 (p. 392) over zwaar verbrande Duitse soldaten die aan het begin van Wereldoorlog II via Gent gerepatriëerd werden, vermoedelijk als slachtoffers van een 'gordijn van vuur' tijdens een Duitse poging tot landing in Engeland. Dat de waarheid het eerste oorlogsslachtoffer is, is een gekende boutade. ‘Fake news’ is geen nieuw fenomeen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het doelbewust verspreiden van geruchten onderdeel van de psychologische oorlogsvoering.

Het idee dat Duitse soldaten zwaar verbrand raakten door een geheim Brits kustverdedigingswapen dat de zee in brand stak, was mee een gevolg van zo'n doelbewust verspreid, maar niet op waarheid gebaseerd gerucht. Terwijl het sterk verzwakte Britse leger in volle heropbouw was, bereidden de Duitse zee- en landmachtstroepen zich voor op een landingspoging. Die zogenaamde Operatie Seelöwe werd echter nooit uitgevoerd, omdat een strategische basisvoorwaarde voor de Wehrmacht niet werd vervuld: tijdens de Slag om Engeland slaagde de Luftwaffe er niet in de R.A.F. (Royal Air Force) te vernietigen en zo het luchtoverwicht te bekomen. Om het Britse moreel tijdens dit 'darkest hour' hoog te houden en het Duitse moreel te ondermijnen, zetten de Britten een fluistercampagne op. De gefabriceerde geruchten werden 'sibs' genoemd, naar het Latijn ‘sibilare’ (fluiten). Eén zo'n gerucht, waarvan de impact alle verwachtingen overtrof, en blijkbaar nog steeds doorleeft, betrof een geheim Brits wapen: de zee zou middels speciale vliegtuigbommen in brand gezet worden.

Zoals veel geruchten vond het zijn oorsprong deels in de realiteit: op sommige kuststroken zetten de Britten vanop afstand bediende vlammenwerpers in, maar een wapen dat delen van de zee zelf in brand kon zetten, hadden ze niet. Er vonden trouwens geen landingspogingen plaats. Het thema van het geheime brandwapen werd breed uitgesmeerd, in radio-uitzendingen en op pamfletten gericht op Duitsland. Zowel de Britse bevolking, als de Duitse inlichtingendiensten en troepen geloofden het verhaal. Een aantal toevalstreffers droegen bij tot de impact: een Brits bombardement met brandbommen op de Duitse invasievloot nabij Calais, met daarin een groot aantal binnenschepen uit Duitsland en de bezette gebieden, trof een bataljon dat in een landingsoe-

fening betrokken was. De verbrande slachtoffers werden naar ziekenhuizen in het binnenland gebracht voor gespecialiseerde verzorging, wat zo het gerucht versterkte. Ook een desastreuus afgelopen Duitse testvaart van met brandwerend asbest beklede vaartuigen doorheen een brandende petroleumlaag, droeg daar toe bij. Een zeer interessante bron hierover is het (Engelstalige) artikel van Lee Richards op de website Psywar.org: <https://www.psywar.org/sibs.php>

Comité Willem bedankt

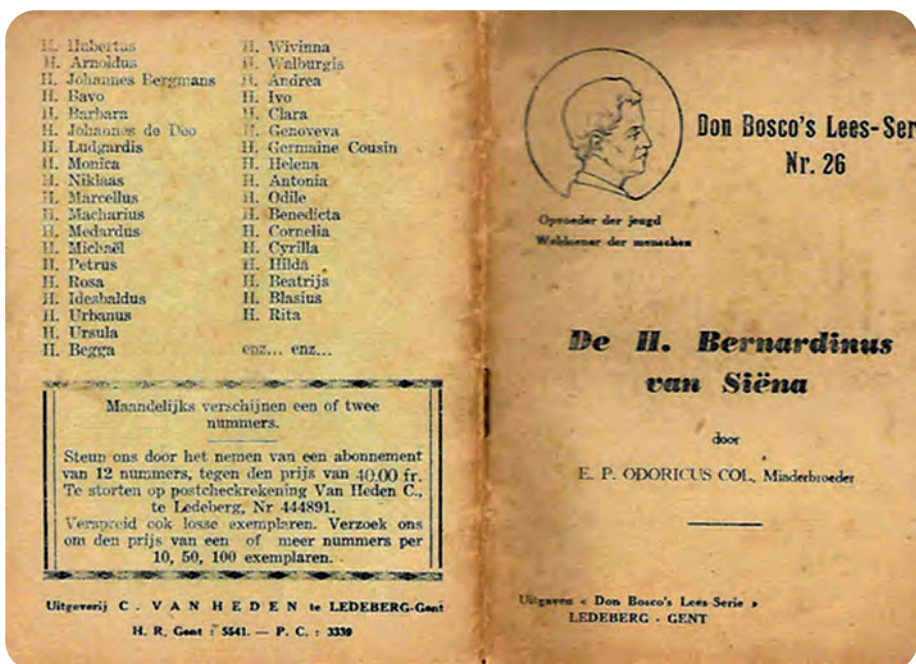

De onvermoeibare en immer alerte Alexander Evrard, stuwende kracht achter ‘Willem bedankt’, meldt dat dit comité heel voorzichtig omsprong met de geschonken gelden. Zo zuinig dat er, na het oprichten van het bronzen standbeeld aan de Bisdomkaai, nog een overschot was. Dit werd dan gebruikt om van een bewaard gebleven gipsen borstbeeld van de vorst een bronzen afgietsel te laten maken door de Kunstbronsgieterij de Groeve (Merelbeke). Dit wordt door het comité geschonken aan de Gentse universiteit, die alles aan Willem te danken heeft, en die het een waardige plaats in het Rectoraat zal geven. Het originele borstbeeld van Willem werd nog tijdens zijn leven in 1828 gemaakt door Phil. Parmentier en had een onderkomen gevonden in het Pand-complex in Onderbergen.

Gent wil inderdaad niet voor een ondankbare stad doorgaan. Het lijstje herinneringen aan haar grote historische weldoener en mecenas omvat: (1) de Aula in de Voldersstraat, met het Latijnse opschrift dat herinnert aan de bouwopdracht door Willem I; (2) de door VTB geschonken herinnering op de Peristiliumwand van datzelfde gebouw, waar nu ook een plastische herinnering vanwege de Orde van den Prince gekomen is; (3) de historische poort, overblijfsel van de Hollandse citadel in het stadspark; (4) de straatnaam Willem I kaai aan de Baudelosluis; (5) de Koning Willebrug aan de Keizerpoort; (6) het recent geplaatste standbeeld aan de Reep en (7) nu ook het bronzen borstbeeld voor de universiteit. Het gipsen exemplaar blijft eveneens bewaard.

Uitgeverij Van Heden, Ledeberg

Jackie Martens (jackie.martens@skynet.be), Stichting Erfgoed Eisden, is op zoek naar de uitgeverij Van Heden uit Ledeberg, die vanaf de jaren 1940 de boekjes *Don Bosco's Lees-Serie* uitgaf (afb. 2). Zou deze uitgeverij nog bestaan, eventueel na overname onder een andere naam?

Gentse voetbalclubs

Claude Schepens (claude.schepens@skynet.be) zoekt de kleuren van alle voetbalclubs met de naam Ganda en aanverwanten: Football Club Ganda, Football Club Ganda Sparta, Thor Ganda Sparta en Gent Footballclub Sparta, Gent Football Athletic Club Standard Gent, en tenslotte Whitestar Sporting Club Gent.

Gentse gedenkplaat

Veronique Danneels (vedan1@hotmail.com) kocht op een veiling de in afb. 3 getoonde Gentse gedenkplaat (21 op 26 cm). Via facebook vernam ze dat dit een werkje is van de firma Mauquoy, producent van stempels, medailles, pins, gedenkplaten, naamplaatjes, badges en eretekens. Kan iemand haar melden ter welker gelegenheid dit gemaakt of verkocht werd?

